ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἡ πρώτη καταστροφὴ βιβλίων ποὺ ἀναφέρει ἡ ἱστορία ἔγινε ἐπὶ τοῦ βασιλέως Νομπονάσσαρ τῆς Βαβυλῶνος, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσε ἀπὸ τὸ 747 ἕως τὸ 733 πρὸ Χριστοῦ καὶ ὁ ὁποῖος, ἄγνωστο γιὰ ποιὸ λόγο, διέταξε νὰ καταστραφοῦν ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ βιβλία τῆς Βαβυλῶνος. Ἡ διαταγή του ἐξετελέσθη κατὰ γράμμα.

Ἐπίσης ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας Τσί-Χσάγκ-Τί, τὸ 293 πρὸ Χριστοῦ, ἔβαλε καὶ ἔκαψαν ὅλα τὰ κινέζικα βιβλία ἐκτὸς μόνο ἀπὸ τὰ οἰκογενειακὰ ἀρχεῖα τῆς δυναστείας του καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ βιβλία, τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἰατρικὴ καὶ τὴν ἀστρονομία.

Ἄλλη μεγάλη καταστροφὴ βιβλίων προκάλεσε ἡ περίφημη πυρκαϊὰ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας, τὴν ὁποία ἔβαλαν οἱ Ρωμαῖοι ὅταν ἐκυρίευσαν τὴν πόλι καὶ κατὰ τὴν ὁποία ἐκάηκαν 400.000 τόμοι.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Νέρων ἔβαλε καὶ ἔκαψαν τὴν βιβλιοθήκη ποὺ βρισκόταν στὸ ἀνάκτορο τοῦ προκατόχου του — ἄλλου αἱμοβόρου αὐτοκράτορος ἐκείνου—τοῦ Τιβερίου καὶ ἡ ὁποία εἶχε ἄνω τῶν 100.000 τόμων.

Ἐπίσης ὁ αὐτοκράτωρ Κόμοδος ἔβαλε καὶ ἔκαψαν μιὰ ἄλλη μεγάλη βιβλιοθήκη τῆς Ρώμης, τὴν τοῦ Καπιτωλίου.

Στὶς βιβλιοθῆκες τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκάηκαν μυριάδες ὁλόκληρες τόμων, κατὰ τὴν διάρκεια τῶν διαφόρων ἐμφυλίων ταραχῶν.

Στὸν 9ον καὶ τὸν 10ον αἰῶνα οἱ Νορμανδοὶ ἐπιδρομεῖς κατέστρεψαν ὅλες σχεδὸν τὶς βιβλιοθῆκες τῶν μοναστηριῶν τῆς Ἰταλίας.

Ἀλλὰ τὴν μεγαλείτερη καταστροφὴ βιβλίων προκάλεσε ἡ πυρκαϊὰ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Χαλίφου Καΐρου, τὴν ὁποία ἔβαλαν οἱ Σελτσουκίδαι Τοῦρκοι, καὶ κατὰ τὴν ὁποία, κατὰ τοὺς ἱστορικούς, κατεστράφηκαν 1.600.000 τόμοι.

Στὸ 1649 κατεστράφη ἡ περίφημη βιβλιοθήκη τῶν Αὐγουστίνων στὴν Μαγκόντζα τῆς Ἰταλίας.

Στὸ 1671 κατεστράφηκαν ἡ ἀπέραντες βιβλιοθῆκες τοῦ ἀνακτόρου Ἐσκουριάλ καὶ τοῦ ὁμωνύμου μοναστηριοῦ, στὴν Μαδρίτη.

Στὸ 1865 κατεστράφη ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἀββατίου τοῦ Γκαίμπλουξ στὸ Βέλγιο, μιὰ ἀπ' τὶς μεγαλείτερες βιβλιοθῆκες τῆς Εὐρώπης.

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἦταν ἐξαιρετικὰ καταστρεπτικὴ γιὰ τὶς βιβλιοθῆκες, τόσο τὶς δημόσιες ὅσο καὶ τὶς ἰδιωτικές. Ἡ τελευταίες εἴτε κατεστράφηκαν ἐντελῶς, εἴτε ἐφυγαδεύθηκαν ἔξω ἀπ' τὴν Γαλλία καὶ ἐκεῖ ἐπουλήθηκαν τμηματικῶς ἀπ' τοὺς κατόχους των, ποὺ πέθαιναν τῆς πείνας.

γόητα καὶ *κωλυσανέμην*, γιατὶ ἐπίστευαν ὅτι εἶχε τὴ δύναμι νὰ γοητεύῃ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως καὶ νὰ καταπαύῃ τοὺς ἀνέμους. Κατήντησε νὰ τὸν ἀνακηρύξουν καὶ *θεό*.

Ὁ ἱστορικός Τίμαιος καὶ ἄλλοι γράφουν ὅτι ὁ Ἐμπεδοκλῆς παραδέχτηκε τὴν ἀποθέωσί του. Παρουσιαζότανε στὶς δημόσιες συγκεντρώσεις μὲ πολυάριθμη συνοδεία, ντυμένος ἱερατικὴ στολή, μὲ στεφάνι στὸ κεφάλι, μὲ χάλκινα σανδάλια στὰ πόδια, μὲ τὴν κόμη ἁπλωμένη στοὺς ὤμους καὶ κρατῶντας στὸ χέρι κλωνάρι δάφνης. Ὁ λαὸς μουρμούριζε μὲ θαυμασμό: «*Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ποὺ ἐπῆγε καὶ στὴ χώρα τῶν μάγων !...*»

Ὅπως ἡ ζωὴ τοῦ Ἐμπεδοκλῆ, ἔτσι καὶ ὁ θάνατός του ὑπῆρξε παράδοξος: Μιὰ βραδυὰ ἐπροσκάλεσε πολλοὺς φίλους του σὲ συμπόσιο. Μετὰ τὸ δεῖπνο, οἱ φίλοι του τραβήχτηκαν γιὰ νὰ κοιμηθοῦν, καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἀπόρησαν ποὺ δὲν τὸν εὑρῆκαν. Ἕνας δοῦλος διηγήθηκε, ὅτι τὴ νύχτα ἄκουσε μιὰ φωνὴ ποὺ καλοῦσε τὸν Ἐμπεδοκλῆ. Ὁ δοῦλος σηκώθηκε, εἶδε μόνο φῶς ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἀναμμένες λαμπάδες καὶ τίποτε ἄλλο. Τότε, ἕνας ἀπὸ τοὺς παρευρισκομένους, ὁ γιατρὸς Παυσανίας, διεκήρυξε ὅτι κάθε ἀναζήτησις εἶνε μάταιη, γιατὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀνέβηκε στοὺς οὐρανοὺς καὶ ὅτι ὤφειλαν νὰ τὸν λατρεύουν ὡς θεὸ καὶ νὰ τοῦ προσφέρουν θυσίες.

Αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ ἀρχικὴ παράδοσις. Ἀργότερα ὅμως, ἐπειδὴ ὁ σκεπτικισμὸς προώδευσε καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔδιναν πίστι στὴν ἀποθέωσι, βρῆκαν τὴν ἀκόλουθη ἐξήγησι τῆς παραδόσεως: Ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀφήνοντας τοὺς φίλους του ἐκεῖνη τὴ νύχτα, ἀνέβηκε κρυφὰ στὴν Αἴτνα κ' ἔρριξε τὸν ἑαυτό του στὸν κρατῆρα τοῦ ἡφαιστείου, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ φωτιὰ θὰ τὸν κατακάψῃ, χωρὶς ν' ἀφήσῃ σημάδια τοῦ θανάτου του, κ' ἔτσι ὅλος ὁ κόσμος θὰ πιστέψῃ ὅτι πράγματι ἦταν θεὸς καὶ ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανούς. Ἀλλὰ τὸ ἡφαίστειο ἐτίναξε μακρυὰ τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ χάλκινα ὑποδήματά του, κ' ἔτσι φανέρωσε τὴν αὐτοκτονία τοῦ Ἐμπεδοκλῆ καὶ τὴ ματαιοδοξία του!

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΡΟΣΣΙΝΙ

Συνεχίζουμε καὶ σήμερα τὴν δημοσίευσιν ἐκλεκτῶν ἀνεκδότων ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ μεγάλου μουσικοσυνθέτου Ροσσίνι.

Ὁ Ροσσίνι δὲν συμπαθοῦσε καθόλου τὶς γυναῖκες ποὺ συνέθεταν μουσική. Ἕνα βράδυ, σὲ μιὰ ἐκλεκτὴ συγκέντρωση, στὸ Παρίσι, ἔγινε λόγος γιὰ κάποια μουσικοσυνθέτιδα τῆς ὁποίας αἱ συνθέσεις εἶχαν σημειώσει ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία. Ρώτησαν τότε καὶ τὴν γνώμη τοῦ Ροσσίνι γιὰ τὴν συνάδελφό του αὐτήν:

— Πῶς σᾶς φαίνονται τὰ ἔργα της; τοῦ εἶπαν.

— Ἀγαπητοί μου, ἀπάντησε ὁ μουσουργός, τὰ ἔργα τῶν γυναικῶν εἶνε ὅπως καὶ τὰ παιδιά τους. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ξέρῃ τὴν...πατρότητά τους!...

***

Ὅταν ἔγινε διάσημος ὁ Ροσσίνι πολλοὶ πρωτόβγαλτοι μουσικοὶ τοῦ ζητοῦσαν νὰ τοῦ παίξουν τὰ ἔργα τους γιὰ νὰ τοὺς πῇ τὴν γνώμη του.

Κάποτε λοιπὸν τοῦ παρουσιάσθηκε κ' ἕνας νέος καὶ τοῦ ἔπαιξε μιὰ ὁλόκληρη ὄπερα τῆς ὁποίας ὅμως τὰ περισσότερα μέρη—ἂν ὄχι ὅλα—ἦσαν ἀντιγραμμένα ἀπὸ τὴν ὄπερα τοῦ Ροσσίνι «Ἰταλιάνα στὸ Ἀλγέρι». Ὅταν τελείωσε ὁ νέος, ὁ Ροσσίνι τοῦ εἶπε:

— Ἀγαπητέ μου, αὐτὴ ἡ μουσική μοῦ ἀρέσει πάρα πολύ... τόσο πολὺ ὥστε τὴν ἔχω βάλει ὅλη στὴν ὄπερά μου «Ἰταλιάνα στὸ Ἀλγέρι!»

— Σᾶς ὁρκίζομαι, ἀπήντησε ὁ νέος, ὅτι ποτὲ μου δὲν τὴν ἄκουσα αὐτὴ τὴν ὄπερα.

— Τὸ πιστεύω. Καὶ συνεπῶς θὰ ἔχουμε ἀντιγράψει καὶ οἱ δυὸ τὴν μουσικὴ αὐτὴ ἀπό... κάποιον τρίτο!...

***

Κάποτε παρευρέθη ὁ Ροσσίνι σὲ μιὰ συναυλία ὅπου παίχθηκε καὶ ὁ «Δόν Ζουὰν» τοῦ Μόζαρτ, ἀπαίσια ὅμως καὶ τρισάθλια. Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ διαλείμματα ὁ διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας ἐπλησίασε τὸν Ροσσίνι, ὁ ὁποῖος τὸν ρώτησε μὲ ἀφέλεια:

—Σᾶς παρακαλῶ μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε τίνος εἶνε ἡ μουσικὴ αὐτή;

— Μὰ πῶς μαέστρο! εἶπε μὲ κάποιον τόνο μομφῆς ὁ διευθυντής. Εἶνε ἡ μουσικὴ τοῦ Μόζαρτ.

— Μπᾶ! Γιὰ φαντάσου!... Δὲν τὴν *ἀνεγνάρισα!...*

***

Εἶνε λίγο κωμικοτραγικὸς ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἔγραψε ὁ Ροσσίνι τὸν «Ὀθέλλο».

Τὸ ἔργο εἶχε προαναγγελθῆ γιὰ τὸ θέατρο Σὰν Κάρλο, ἀλλὰ ὁ Ροσσίνι ἀπὸ τεμπελιὰ δὲν καθόταν νὰ γράψῃ τὴν μουσική. Τότε ὁ ἰμπρεσσάριος Μπαρμπάγια πῆγε μιὰ μέρα στὸ σπίτι τοῦ μουσουργοῦ καὶ τὸν κλείδωσε στὸ δωμάτιό του.

— Δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ βγῇς ἀπὸ δῶ μέσα, τοῦ εἶπε, παρὰ μόνο ὅταν τελειώσῃς ὅλη τὴν μουσική.

Καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν ἀπειλή του. Δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα τοῦ πήγαινε ὁ ἴδιος μ' ἕναν ὑπηρέτη τὴν τροφή του.

Ἔπειτα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες ὁ Ροσσίνι κάλεσε τὸν Μπαρμπάγια καὶ τοῦ παρέδωσε τέσσερα ρολὰ μουσικῶν χειρογράφων, ἐπάνω δὲ στὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ εἶχε σημειώσει: «*Πρᾶξις πρώτη*», «*πρᾶξις δευτέρα*», «*πρᾶξις τρίτη*», καὶ «*πρᾶξις τετάρτη*».

Ὁ ἰμπρεσσάριος παρέλαβε τὰ χειρόγραφα καὶ ἔφυγε χαρούμενος, δίνοντας στὸν μουσουργὸ τὴν ἐλευθερία του. Ὅταν ὅμως ἄρχισαν ἡ δοκιμὲς κατάλαβαν ὅτι ὁ Ροσσίνι τοὺς εἶχε κοροϊδέψει. Τὸ ἕνα ρολὸ χειρογράφων περιεῖχε πραγματικῶς τὴν μουσική τῆς πρώτης πράξεως. Ἀλλὰ τὰ ἄλλα τρία ἦσαν ἁπλῶς...ἀντίγραφα τῆς μουσικῆς τῆς μοναδικῆς αὐτῆς πράξεως, τὴν ὁποία εἶχε κατορθώσει νὰ γράψῃ ὁ συνθέτης στὴν...φυλακή του!

Ἔπειτα ὅμως ἀπὸ λίγον καιρὸ ἔγραψεν ὁ Ροσσίνι ὁλόκληρη τὴν μουσική, ἐπαίχθηκε ὁ «Ὀθέλλος» καὶ ἐσημείωσε θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία.

***

Ὅταν δόθηκε ἡ πρεμιέρα τοῦ ἔργου του «Κίσσα Κλέφτρα» στὴν Σκάλα τοῦ Μιλάνου, ὁ Ροσσίνι διηύθυνε αὐτοπροσώπως τὴν ὀρχήστρα, σύμφωνα μὲ τὸ καθιερωμένο ἔθιμο τοῦ κλασσικοῦ αὐτοῦ θεάτρου. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου ἦταν τόσο μεγάλη ὥστε τὸ κοινὸ κάθε λίγο καὶ λιγάκι χειροχροτοῦσε ἐνθουσιωδῶς. Καὶ ὁ Ροσσίνι ἦταν ἀναγκασμένος νὰ στρέφεται κάθε τόσο πρὸς τὸ κοινὸ καὶ νὰ ὑποκλίνεται.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ πρῶτος βιολίστας τοῦ ψιθύρισε:

— Τί θρίαμβος, μαέστρο!..

— Ναί, ἀλλὰ ξεθεώθηκα στὶς ὑποκλίσεις! Αὔριο θὰ πονάῃ ἡ μέση μου! τοῦ ἀποκρίθηκε ἐκνευρισμένος ὁ Ροσσίνι.